

Asia: VN/7059/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (pysyvä oleskelulupa)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

- Hallituksen esitys asettaa Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneet eriarvoiseen asemaan keskenään.
- Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet ulkomaalaiset osaajat eivät ole pykälän piirissä eikä heillä näin olisi mahdollisuutta saada pysyvää oleskelulupaa samaan tapaan kuin muiden korkeakoulututkinnon suorittaneiden.
- Esitys heikentää AMK-tutkinnon vetovoimaa kansainvälisten opiskelijoiden silmissä ja vaikeuttaa kansallisten koulutusperäistä maahanmuuttoa koskevien tavoitteiden saavuttamista.
- Yli puolet EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevista korkeakouluopiskelijoista opiskelee ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa.
- Ammattikorkeakoulututkinnot ovat juuri sellaisia tutkintoja, joiden tuottavat juuri työmarkkinoilla tarvittavaa osaamista. Tutkinnon suorittaneista kansainvälisistä opiskelijoista noin kaksi kolmasosaa jää töihin tai jatkamaan opintojaan Suomessa.
- Hallituksen esityksessä ei perustella lainkaan sitä, miksi ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet on jätetty lakiesityksen 56 c § ulkopuolelle.
- Arene vaatii hallitusta muuttamaan lakiesitystä siten, että myös ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt otetaan lain 56 c § piiriin.

Sisäministeriön valmistelemassa esityksessä pysyvän oleskeluluvan ehtoja ollaan kiristämässä siten, että jatkossa pysyvän oleskeluluvan saanti edellyttää kuuden vuoden oleskelua Suomessa. Lakiin esitetään kuitenkin poikkeusta suomalaisessa korkeakoulussa ylemmän korkeakoulututkinnon tai yliopistojen kandidaatintutkinnon suorittaneille henkilöille. Lakiesityksen mukaan edellä mainitun tutkinnon suorittanut henkilö voisi saada pysyvän oleskeluluvan suoraan valmistumisen jälkeen, jos

henkilö on saavuttanut kehittyvän suullisen ja kirjallisen suomen tai ruotsin kielen taidon opintojen aikana. Kehittyvä kielitaito vastaa 15 opintopisteen laajuisia suomen tai ruotsin kielen opintoja.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry ei hyväksy hallituksen esitystä ulkomaalaislain muuttamisesta ehdotetulla tavalla, sillä Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneita henkilöitä koskeva poikkeus ei koske suomalaisen ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita henkilöitä. Poikkeuksen piiriin on siis otettu ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt sekä yliopistossa ja maanpuolustuskorkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt. Ammattikorkeakouluissa, poliisiammattikorkeakoulussa tai Högskolan på Ålandissa suoritettu alempi korkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt eivät voi kuitenkaan saada pysyvää oleskelulupaa lakiesityksen 56 c § mukaisesti.

Esitys asettaa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt räikeästi eriarvoiseen asemaan muiden suomalaisen korkeakoulututkinnon suorittaneiden ulkomaalaisten henkilöiden kanssa. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilta edellytettäisiin käytännössä aina vähintään neljän vuoden mittaista oleskelua Suomessa määräaikaisella luvalla sekä riittävää palkkatasoa pysyvän oleskeluluvan saamiseksi. Ei ole Suomen edun mukaista vaikeuttaa korkeakoulututkinnon suorittaneiden mahdollisuuksia jäädä ja työllistyä Suomeen.

Hallituksen esityksessä ei myöskään perustella lainkaan sitä, miksi ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet on jätetty lakiesityksen ulkopuolelle. Arene ihmettelee, että näin merkittävälle korkeakoulutettujen eriarvoiselle kohtelulle ei esitetä esityksessä edes perusteluja.

Arene vaatii hallitusta muuttamaan lakiesitystä siten, että myös ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut henkilö voi saada pysyvän oleskeluluvan suoraan valmistuttuaan, jos henkilöllä on esityksen mukainen riittävä suomen tai ruotsin kielen taito. Näin korkeakoulusta valmistuneilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet päästä mukaan suomalaiseen yhteiskuntaan.

Miksi myös ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet tulee huomioida lakiesityksen 56 c §:ssä

Ammattikorkeakouluissa opiskeli vuonna 2023 lähes 16 000 ulkomaalaista opiskelijaa, joista yli 12 000 on muita kuin EU- ja ETA-maiden kansalaisia. Näistä EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulleista opiskelijoista selkeä enemmistö on lukuvuosimaksuvelvollisia. Vuonna 2024 ammattikorkeakouluissa opiskeli yhteensä 10 500 lukuvuosimaksuvelvollista opiskelijaa. Kansainvälisten opiskelijoiden määrä ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa on suunnille samansuuruinen, mutta ammattikorkeakouluissa EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden määrä on jonkin verran suurempi. Yli puolet EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevista korkeakouluopiskelijoista opiskeleekin juuri ammattikorkeakoulututkintoon johtavissa koulutuksessa. Tilastojen valossa

Euroopan ulkopuolelta tulevat opiskelija jäävät valmistumisen jälkeen useammin Suomeen verrattuna eurooppalaisiin tutkinto-opiskelijoihin.

Ammattikorkeakoulujen kansainvälisten opiskelijoiden enemmistö opiskelee ammattikorkeakoulututkintoon johtavissa koulutusohjelmissa, kun taas yliopistojen kansainvälisistä opiskelijoista selkeä enemmistö opiskelee maisteri- ja DI-ohjelmissa. Ammattikorkeakoulututkinnot ovat yliopistojen maisteriohjelmiin verrattuna keskimäärin kaksi kertaa laajempia, ja siten tutkintojen suoritus aika on pidempi. Pidempi tutkinnon opiskelu taas mahdollistaa paremmat mahdollisuudet integroitua Suomeen jo opintojen aikana sekä oppia kotimaisia kieliä.

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista kansainvälisistä opiskelijoista noin kaksi kolmasosaa jää töihin tai jatkamaan opintojaan Suomessa. Opiskelijat valmistuvat juuri sellaisille aloille, joista Suomen työmarkkinoilla on suurin pula, kuten kaupan, tekniikan, terveydenhuollon ja ICT-alan tehtäviin.

Poliittinen päättäjät ja ministeriöt ovat ohjanneet ammattikorkeakouluja lisäämään merkittävästi koulutusperäistä maahanmuuttoa ja helpottamaan Suomea riivaavaa osaajapulaa. Tavoitteeksi on asetettu myös, että 75 prosenttia valmistuvista kansainvälisistä opiskelijoista työllistyisi Suomen työmarkkinoille valmistumisen jälkeen. Ammattikorkeakoulut ovat kasvattaneet kansainvälisten opiskelijoiden määrää ja lisänneet opiskelijoiden työllistymistä tukevia toimia. Hallituksen lakiesitys kuitenkin heikentää ammattikorkeakoulujen vetovoimaa kansainvälisten opiskelijoiden silmissä. Se myös vaikeuttaa ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia saavuttaa niille asetetut tavoitteet koulutusperäisen maahanmuuton edistämiseksi.

Ehdotus lakiesityksen 56 c § 1 momentin uudeksi muotoiluksi:

Pysyvä oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, jolla on kehittyvä suullinen ja kirjallinen suomen tai ruotsin kielen taito ja joka on suorittanut Suomessa:

- 1) yliopistolain (558/2009) 7 §:ssä tarkoitetun tutkinnon;
- 2) maanpuolustuskorkeakoulusta annetun lain (1121/2008) 6 §:ssä tarkoitetun tutkinnon;
- 3) ammattikorkeakoululain (932/2014) 11 §:ssä tarkoitetun tutkinnon;
- 4) poliisiammattikorkeakoulusta annetun lain (1164/2013) 14 §:ssä tarkoitetun tutkinnon; tai
- 5) Ahvenanmaan korkeakoulusta annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 2002:81) 19 §:ssä tarkoitetun tutkinnon.

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry